เรื่องเสร็จที่ ๑๘/๒๕๖๙[๑]

บันทึกการตอบข้อหารือกรมอนามัย
เรื่อง การประกอบกิจการรังนกแอ่น และการทำความสะอาดหรือตัดแต่งรังนกแอ่น
ไม่เข้าข่ายเป็นการประกอบกิจการเลี้ยงสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

เทศบาล ก มีหนังสือที่ ขข ๕๕๕๕๕/๐๐๐๐ ลงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๙ ถึงอธิบดีกรมอนามัย เพื่อขอหารือหลักเกณฑ์การพิจารณาสถานประกอบกิจการรังนกแอ่น และการทำความสะอาด หรือตัดแต่งรังนกแอ่น ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๘ และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และมาตรการควบคุมป้องกันเหตุรำคาญ หรือผลกระทบที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพจากการประกอบกิจการรังนกแอ่น และการทำความสะอาดหรือตัดแต่งรังนกแอ่น พ.ศ. ๒๕๖๘ เนื่องจากการประกอบกิจการดังกล่าวเป็นกิจการก่อให้เกิดมลพิษ ของเสีย และพาหะนำโรคที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งเทศบาล ก อยู่ระหว่างการดำเนินการยกร่างเทศบัญญัติการประกอบกิจการรังนกแอ่น และการทำความสะอาดหรือตัดแต่งรังนกแอ่น เพื่อควบคุมกิจการดังกล่าว เทศบาล ก จึงขอหารือดังนี้

ประเด็นข้อหารือ : หลักเกณฑ์การพิจารณาสถานประกอบกิจการรังนกแอ่นและการทำความสะอาดหรือตัดแต่งรังนกแอ่น ที่ได้กำหนดให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งมีการก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคารให้เป็นที่อยู่อาศัยของนกแอ่น มีการเปิดเสียงเรียกและวางระบบสาธารณูปโภคให้เหมาะสมกับความเป็นอยู่ของนก คล้ายกับการเลี้ยงดูแล ถือเป็นการเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้า หรือไม่ เนื่องจากพื้นที่เขตเทศบาล ก ถูกกำหนดอยู่ในแผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดินเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

กรมอนามัย ได้พิจารณาประเด็นข้อหารือและวิเคราะห์ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว มีความเห็นดังนี้

ความเห็น : พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๓๑[๒] ได้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดประเภทกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งปัจจุบันได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๘ กำหนดให้ “การประกอบกิจการรังนกแอ่น และการทำความสะอาดหรือตัดแต่งรังนกแอ่น” เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุภาพ และได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และมาตรการควบคุมป้องกันเหตุรำคาญหรือผลกระทบที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพจากการประกอบกิจการรังนกแอ่น และการทำความสะอาดหรือตัดแต่งรังนกแอ่น พ.ศ. ๒๕๖๘ โดยได้กำหนดนิยาม

“สถานประกอบกิจการรังนกแอ่น” หมายความว่า อาคารหรือสถานที่ที่ใช้ประกอบกิจการเก็บรังนกแอ่น และหมายความรวมถึงบ้านนกแอ่น หรือสถานประกอบกิจการที่มีลักษณะเดียวกัน

“สถานประกอบกิจการทำความสะอาดหรือตัดแต่งรังนกแอ่น” หมายความว่า อาคารหรือสถานที่ที่ใช้ประกอบกิจการทำความสะอาดหรือตัดแต่งรังนกแอ่น

จากนิยามข้างต้น การประกอบกิจการรังนกแอ่น และการทำความสะอาดหรือตัดแต่งรังนกแอ่น เป็นกิจการที่มีลักษณะเฉพาะ โดยมิได้หมายความรวมถึงการเลี้ยงนกแอ่นกินรังหรือการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับตัวนกแอ่นกินรังแต่อย่างใด

---

[๑] ส่งพร้อมหนังสือ ที่ สธ ๐๙๔๕.๐๔/๓๑๙๗ ลงวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๙ ซึ่งกรมอนามัยมีถึงนายกเทศมนตรี ก

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

[๒] **มาตรา ๓๑** ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้กิจการใดเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

ทั้งนี้ การประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์ ตามประกาศกระทรวง เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ ในข้อ ๓ ของ ๑. (๑) และ (๒)[๓] โดยประกาศกระทรวงฯ ฉบับนี้ มิได้ให้กำหนดขอบเขตความหมายของกิจการดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้น กรมอนามัย จึงได้จัดทำคู่มือแนวทางการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับปรับปรุง) ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับราชการส่วนท้องถิ่นในการพิจารณาขอบเขตความหมายของการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประกาศกระทรวงฯ ฉบับนี้ โดยได้ให้ขอบเขตความหมาย

“การเลี้ยงสัตว์” หมายถึง การบำรุงรักษาเลี้ยงดูสัตว์ให้เจริญเติบโตจนได้รับผลตอบแทนจากสัตว์ ไม่ว่าจะเป็นผลผลิต ผลิตภัณฑ์หรือผลพลอยได้จากสัตว์ และกิจการที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์นั้นต้องเป็นสัตว์ที่สามารถเลี้ยงได้โดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากนกแอ่นกินรัง เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามกฎกระทรวง แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งไม่สามารถครอบครองได้เว้นแต่เป็นการครอบครองตามมาตรา ๑๗ และไม่สามารถเก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังได้ เว้นแต่เป็นรังของสัตว์ป่าคุ้มครองตามชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดและโดยได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเป็นกรณีผู้ที่มีสัตว์ป่าคุ้มครองไว้ในครอบครองโดยถูกต้องตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกอบกับในปัจจุบันธุรกิจรังนกแอ่นมีจำนวนเพิ่มขึ้นและมีมูลค่าในการส่งออกให้กับประเทศ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงได้ออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดชนิดสัตว์ป่าคุ้มครองที่อนุญาตให้เก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังได้ พ.ศ. ๒๕๖๗ โดยให้นกแอ่นกินรัง (*Aerodramus fuciphagus* หรือ *Aerodramus germani*) และนกแอ่นหางสี่เหลี่ยม หรือ นกแอ่นรังดำ (*Aerodramus maximus*) สามารถเก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ครองซึ่งรังได้ หากผู้ใดประสงค์ขอรับใบอนุญาตให้เก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ครอบครองซึ่งรังของสัตว์ป่าคุ้มครองให้ปฏิบัติตามระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชว่าด้วยการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังของสัตว์ป่าคุ้มครองที่มิใช่สัตว์น้ำ พ.ศ. ๒๕๖๗

กรมอนามัย
กองกฎหมาย
๗ พฤษภาคม ๒๕๖๙

หมายเหตุ : - ความเห็นในประเด็นข้อหารือดังกล่าวข้างต้น เป็นเพียงความเห็นที่ยึดตามหลักการและเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับราชการส่วนท้องถิ่นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงเป็นหลักฐาน เพื่อดำเนินการคดีต่อศาลได้

- ท่านสามารถศึกษาแนวทางการตอบข้อหารือในประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ได้ที่เว็บไซต์กองกฎหมาย กรมอนามัย หรือสแกนได้ที่คิวอาร์โค้ดนี้

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๘

[๓] **ข้อ ๓** ให้กิจการดังต่อไปนี้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

๑. กิจการที่เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง

(๑) การเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสัตว์ทุกชนิด

(๒) การประกอบกิจการเลี้ยง รวบรวมสัตว์ หรือธุรกิจอื่นใดอันมีลักษณะทำนองเดียวกัน เพื่อให้ประชาชนเข้าชม หรือเพื่อประโยชน์ของกิจการนั้น ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีการเรียกเก็บค่าดูหรือค่าบริการในทางตรง หรือทางอ้อม หรือไม่ก็ตาม